

REGIMUL JURIDIC AL AERULUI ATMOSFERIC

Elena CROITORU

CZU: 349.6:504.3

croitoru.elena1997@gmail.com

The air pollution should be prevented or reduced at the source whenever feasible; pollution that cannot be prevented should be recycled; air pollution that cannot be prevented should be treated in an environmentally safe manner; and disposal/release into the air should be employed only as a last resort and should be conducted in an environmentally safe manner, such principles should be provided into the national legislation on air protection.

Actualitatea acestei teme, în contextul cadrului normativ, se manifestă prin faptul că, în principal, calitatea proastă a aerului se „datorează” unei legislații deficitare și aplicării politicilor relevante într-o manieră nesatisfăcătoare, precum și faptului că legislația națională pe domeniu nu corespunde cadrului normativ internațional: aceasta conține norme învechite și cu aplicabilitate inefficientă.

Tema mai este actuală și în contextul procesului globalizării, care a luat amploare, poluarea aerului fiind unul dintre domeniile de maxim interes pentru UE; poluarea aerului comportă consecințe nefaste asupra mediului înconjurător (schimbări climaterice, precipitațiile acide, smogul etc.) [1], dar și asupra sănătății umane. Potrivit datelor OMS, cele mai frecvente boli provocate de poluarea aerului sunt cele ale aparatului respirator și cardiovascular. În fiecare an, în UE, acest tip de poluare cauzează în jur de 400 000 de decese premature [2, pct.1) lit. b)]. La fel, datorită ultimelor evenimente: incendiile din Australia, incendiile din pădurile de la Cernobâl care au avut un impact destul de mare, ne-au convins, pe bună dreptate, că această temă are o importanță colosală și este o problemă globală. În context menționăm că calitatea proastă a aerului se atestă în majoritatea țărilor, în special în zonele urbane. Conform OCDE, „până în anul 2050, poluarea atmosferică din zonele urbane va deveni principala cauză de mediu a mortalității la nivel mondial” [2, pct.1) lit. a)].

În urma efectuării studiului, am ajuns la următoarele concluzii. Prima rezultă din studierea legislației naționale în domeniul protecției juridice a aerului atmosferic, astfel: reglementările actuale conțin destule lacune și norme cu aplicabilitate inefficientă; cadrul normativ

este învechit și nu corespunde prevederilor internaționale și comunitare. La fel, o problemă în Republica Moldova o constituie lipsa unui mecanism eficient de monitorizare și, respectiv, de control, privind emisiile de poluanți. Tot aici amintim și faptul că accesul la datele despre poluanți și despre calitatea mediului se rezumă doar la municipiile Chișinău și Bălți. Această concluzie este întemeiată pe analiza informației despre calitatea mediului, disponibilă pe pagina web oficială a Agenției de Mediu (informația este prezentată sub formă de raport cu referire la datele anilor 2018), iar informația plasată de pagina web a Serviciul Hidrometeorologic de Stat se referă doar la mun. Chișinău și Bălți, celelalte zone ale țării nefiind acoperite de sistemul de monitorizare a calității.

O primă soluție pentru asigurarea calității aerului atmosferic ar fi proiectul legii „privind calitatea aerului atmosferic”, ce este în proces de elaborare în cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului. Acest proiect, reprezintă o modernizare și o evoluție a cadrului normativ intern. Proiectul reflectă prevederile internaționale și va asigura aplicabilitatea la nivel intern a: Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă nr.3: „Sănătate și stare de bine” și nr. 13: „Acțiune climatică”; totodată, va asigura transpunerea prevederilor Directivelor Europene incluse în Acordul de Asociere; va aduce în concordanță prevederile naționale cu Convenția asupra poluării atmosferice transfrontaliere pe distanțe lungi [3, pct.2-4]. La fel, acest proiect aduce inovații, și anume: Sistemul Național de Monitorizare și Gestionare a calității aerului, prin intermediul căruia va fi garantată o monitorizare continuă și mobilă a emisiilor de poluanți. Cu ajutorul acestuia vor putea fi obținute date veridice privind concentrațiile de poluanți emiși; vor putea fi depistați agenții economici care prejudiciază calitatea aerului atmosferic și concomitent se va garanta respectarea principiului „poluatorul plătește”; vor putea fi prevenite dezvoltările unor proiecte publice și private care ar aduce un impact nefast asupra sănătății și mediului. Noul proiect nu conține norme privind emisiile de poluanți în atmosferă de către beneficiari și autorizarea dreptului de emisii, însă există o soluție în acest caz și anume un al proiect de lege care va transpune Directiva 2010/75 privind emisiile industriale, iar în acest mod autorizarea emisiilor de

poluanți în atmosferă va fi parte a autorizației integrate de mediu [3, pct.6]. Tot aici trebuie să menționăm că în momentul intrării în vigoare a celor două proiecte sus-menționate, Legea privind protecția aerului atmosferic va fi abrogată [3, pct.2]. A fost o analiză succintă a trei cauze care au ajuns în atenția Curții Europene pentru Drepturile Omului, cu probleme ce țin de încălcarea dreptului la un mediu sănătos și, în special, poluarea aerului atmosferic. În urma analizei, s-a constatat că deși dreptul la un mediu sănătos nu este prevăzut expres de Convenție, acesta este indirect garantat prin prisma jurisprudenței sale, care a lărgit sensul aplicării unor drepturi prevăzute de aceasta, și anume: dreptul la viața privată și de familie, dreptul la proprietate, etc. [4, p.1-4].

Referitor la utilizatorii/consumatorii aerului atmosferic, trebuie să menționăm faptul că folosirea acestuia nu se referă la folosirea generală (dreptul de a respira), ci la folosirea specială, care este reglementată de lege. Această formă de folosire ar însemna emisii de poluanți în atmosferă. În vederea asigurării calității aerului, actuala lege prevede CMA și ELA de poluanți, precum și un sistem de estimare a volumului de poluanți depozitați în atmosferă. Se cunoaște că acest sistem nu este eficient și nu prezintă tabloul general de poluare a atmosferei. Proiectele de lege menționate *supra* fac referință la valoarea-limită de emisie, schimbând și abordarea de calculare, determinare și raportare.

Urmare a unei analize succinte a legislației interne, am constatat că legiuitorul moldav nu listează exhaustiv poluanții care afectează calitatea aerului, lăsând la discreția specialiștilor să stabilească categoriile de poluanți și volumele emise, în funcție de procesul de producere. Acest procedeu s-a dovedit a fi ineficient, costisitor și cu spațiu de corupere. Proiectele de legi sus-menționate stabilesc categoriile de poluanți, modalitatea de calculare și valorile-limită de emisie pe gen de activitate. Referitor la reglementările internaționale și comunitare din domeniul protecției aerului atmosferic, putem constata că ne bucurăm de un cadru normativ internațional destul de bun, care cuprinde, în mare parte, toate aspectele importante ce țin de calitatea aerului și protecția acestuia, Republica Moldova fiind în proces de aliniere a prevederilor naționale la cele internaționale.

Cea din urmă concluzie se referă la subiecții investiți cu atribuții și responsabilități în domeniul protecției aerului atmosferic și menținerii calității acestuia. Respectiv, considerăm extrem de important ca acești subiecți să-și exercite atribuțiile și responsabilitățile în mod corect, responsabil și profesionist, să se conformeze prevederilor legale, să nu admită ingerințe externe în activitatea desfășurată.

Suntem convinși că odată cu intrarea în vigoare a Legii privind calitatea aerului și a Legii privind emisiile industriale, se va face un pas mare în asigurarea dreptului omului la aer curat și, totodată, va fi marcat începutul unuia proces exhaustiv de cercetare a sistemului normativ european și de transpunere a prevederilor normative tehnice, astfel încât legile să fie implementate corect.

Referințe:

1. <https://www.eea.europa.eu/ro/themes/air/intro>, Accesat la 26.06.2020, ora 16:47.
2. Analiza Impactului proiectului Legii privind calitatea aerului atmosferic din 24.03.2020.
3. NOTĂ INFORMATIVĂ la proiectul Legii privind calitatea aerului atmosferic.
4. *Protecția dreptului la mediu sănătos prin prisma art.8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului*. CROITOR A. Disponibil (https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/75999) (Accesat la 28.06.2020, ora 14:55).

Recomandat
Iordanca- Rodica IORDANOV, dr., conf. univ.